

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 36. An inquisitor possit procedere contra impediētes eius officium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

temporalibus. nu. 8. at q. Matth. de Afflictis in proce- mio constitutionum regni Siciliae, nu. 52. & multis sequent. et alijs pleriq; in locis, quae prudens omitto.

QVAESTIO XXXVI.

An Inquisitor possit procedere contra impediētes eius officium.

TRicesima sexta quaestio est: Vtrū inquisitor possit procedere cōtra dominos temporales, eorumq; officiales, eius processum, iudicium, seu sententiam directe, vel indirecte impediētes, seu retardātes, vel ad hoc praestantes auxilium, consilium, vel fauore?

Respondemus, sic iuxta c. Vt inquisitionis. §. prohibemus. lib. 6. ubi dicitur sic: Prohibemus quoque districtius potestatibus, dominis temporalibus, & rectoribus eorumdemq; officialibus supradictis, ne ipsi de hoc crimine (cum mere sit Ecclesiastic.) quoquo cognoscant, vel iudicent: siue captos, p. eodem crimine, absq; dictorum Episcoporum, siue inquisitorum, aut saltem alterius eorumdem licentia, vel mandato a carcere liberent, aut executionem sibi pro huiusmodi crimine a diecesano vel inquisitoribus, seu inquisitore iniunctā, p. p. (prout ad suum spectat officium) facere, seu adimplere detrectent, vel alias diecesanorum, aut inquisitorum iudicium, sententiam, seu processum, directe, vel indirecte impedire praesument. Si quis vero de praedictis potestatibus, dominis temporalibus, rectoribus, vel eorum officialibus, seu balliis contra praedicta fecerit, aut praefato fidei negotio saepius diecesano Episcopo, vel inquisitoribus incumbēti, se opponere forte praesumpserit, vel ipsum aliquatenus impedire: necnon, & qui scienter in praedictis dederit auxilium, consilium, vel fauorem, excommunicationis se noverit mictione percussum: quam si per animum sustinuerit pertinaci, ex tunc velut haereticus condemnentur.

In litteris vero Apost. Urbani iiii & Clem. iiii. Prae cunctis. §. ceterum, dicitur sic: Ceterum, si forte (quod non credimus) aliqui cuiuscunque conditionis huic negotio uobis commissio se opponere, seu illud praesumpserint aliquatenus impedire, ut non possit procedi libere in eodem: immo nisi requisiti illud fouerint, & iuxta officium, & posse suum singuli iuuerint studiose, contra eos tanquam contra haereticorum fautores, & defensores secundum sanctiones canonicas, freti eade auctoritate intrepide procedatis.

COMMENT. LXXXV.

EX hac quaest. licet multa conclusiones possint colligi, eam tamen Elymer ad vnum solum inueniunt ceteri rescripti pontificum ex c. vt offic. §. prohibemus de her. li. 6. idea vnu simplex axioma colligimus, videlicet inquisitores posse coercere magistratus saeculares impediētes processum, aut sententias in haer. latas, aut eorum punitione differētes, qu-

nia cum hoc crimen sit mere Eccles. de eo nullus laicus directe, vel indirecte se debet intromittere.

Ex hac assertione, quae et vera est, & auctoritate pontif. roborata, atque declarata, validissime resellitur opinatio multorum Iuriscōsultorum asserentium, posse iudices saeculares, postquam ipsi traditi, uel relicti sunt rei hereseos relapsi, vel impenitentes vltimo supplicio feriendi, iterum examinare processum, & causam, & corrigere, vel mutare, si opus fuerit, aut etiam nullam dicere sententiam. nam, vt alios omittam, hoc asserunt Bart. Fulgosius, Paul. Castr. & multi alij iuris civil. interpretes in l. magistratibus. ff. de iurisd. om. iud. idem Bart. in l. no dubiu. & in l. diuis. ff. de cust. reo. Marcus Mantua singular. 274. incip. Crimen haereseos. & alij quos omitto consulto.

Sed Canonistae per d. c. vt inquisitionis. §. prohibemus, veram sequuntur sententiam. Abbas, & Anchin. c. at si clerici. de iudi. Ioan. Imola in c. 1. de officio ord. Iason in d. l. magistratibus de iurisd. om. iud. Casfanus in consuet. ducat. Burgun. Rubr. des Justices. §. 8. circa fin. nu. 14. Albertinus tract. de agnos. assertio. q. 25. nu. 43. cū seq. Bernard. Diaz. in pract. crim. cano. c. 141. Ioan. A nania in c. excoicamus. lo primo. de her. nu. 27. Alfonso Castr. li. 1. de iusta her. punitio. c. 23. Bernardus Comensis. in lucerna

verbo, executio. §. 6. vers. sed queritur. quod ipsam tenent et iam vlti veritate multi iuris civilis Doctores, quos refert Fernand. Vasquius, lib. 1. de successuum creatione. §. 6. nu. 16. vers. denique. quāuis ipse vobis more suo contra cōem, & veram opinionem feratur, & Simancas de catho. institut. tit. 36. nu. 4. Ioan. Roias singula. 107. incipien. Iudex de qua v. idem in tract. de her. par. 2. nu. 450. Cappegius apud Zanbhinum, c. 8. vers. sed quid si laicus. Matthaeus de Afflictis in prog. constit. Regni Siciliae, num. 56. vers. secunda conclusio sit ista. Aegidius Bossius tit. de foro compet. nu. 160. vers. et ideo in crimine haereseos. idem tit. de haeret. nu. 10. vers. non potest autem. Salicetus in l. ea quidem. C. de accusat. Iulius Clarus in pract. crimin. quaest. 96. vers. Quae etiam, idem in §. haereseos. vers. hoc crimen. & vers. & seias. & plerique alij, quos longū, & molestū esset singulatim recensere. atque haec sententia definita fuit per Innocentium Octauum, rescripto quodam incipiente, Dilectus filius, quod curauimus imprimendum inter bullas Apostolicas pro officio sanctissime Inquisitionis in sine huius operis.

Ergo inquisit. iudici laico processum a se factum ostēdere nō debet, sed magistratus saecularis indilate, & sine mora sententiam iudicis ecclesiastic. debet executioni mandare: quod si id facere omittat, aut executionem praeter morem solitū sine vlla legitima causa differat, compelli potest ad exequendum per inquisitionem per censuram Ecclesiasticā. & ita cautam asserit Bernardus Comensis in lucerna verbo, executio. §. 7. vers. immo inquisitor. quodam rescripto Urbani Quarti incipiente: Cum sicut, quod nouum vidimus.

Sed paucis antea diebus quam haec scriberemus, illustrissimus, & Reuerendiss. Felix + Merettus Carluanis de Montealto Venetijs (ubi multis an-

index laicis absq; reuisione processus facti per inquisitorem debet sibi relictum punire.

Vera Canonistarum sententia.

Inquisitor compellere potest iudices laicos vt mandent executioni sententiam a se latam.

† Nunc est Sixtus v. Pōt. Opt. Max.

nis multa cū laude viriliter, ac prudēter exercuit of-
ficiū inquisiti. contra hēreticā prauitatem) asser-
ri iussit. aut hēreticū rescriptum Alex. iv. quod inci-
pit. Ad audientia: cuius ob publicā vtilitatē no-
bis humanissime copiā fecit. quo apertissime decidi-
tur hęc sēntentia. tributurq; plenissima potas in-
quistorib; aduersus magistratus negligētes, aut differē-
tes sēntentias latas in hēreticos, executioni manda-
re. id rescriptū breuitatis gratia hic omittimus, nā
in fine huius operis curauimus imprimendū. Qui ue-
ro tā graue, et immane scelus cōmiserint, velut fau-
tores hēreticorum puniendi sunt, vt alibi diximus.

Varia consue-
tudo in puniē-
do eos qui tra-
duntur curiæ
seculari.

Iam hēreticos curiæ seculari traditos indilate, &
& statim puniendos iubet Rom. Pontifex in d. c. ut
inquisitionis, §. prohibemus. quæ verba, id est, sine
mora, interpretatur ibidem glossa.

Verū in hac re consuetudo prouinciarum spectāda
est. Solent in Hispania quam primum lecta est sēn-
tentia vel apud forum, aut impendētium, aut quorum cū
ques qui traduntur curiæ seculari, iudices seculares
eosdem statim in suum forum recipere. & ad suppli-
cij locum pronuntiatā mortis, seu cōbustionis sēntē-
tia rectē deferre. In Italia in multis vrbib; quas vi-
dimus, iudices seculares reos sibi per inquisitores ve-
lillos, aut traditos, per tres, vel quatuor dies, aut eō-
ultimo supplicio afficiant in suis carcerib; detinent:
inde certo die non festiuo publice edunt, et combu-
runt: quod videtur fieri auctoritate Inno. iv. in bul-
la incipien. Ad extirpanda. relata in bulario in fi-
ne huius operis, vbi ita scriptum est: Damnatos ve-
ro de hēresi per diœcesanum, vel eius Vicarium,
seu per Inquisitores prædictos, Potestas, vel Re-
ctor, vel eius nuntius specialis, eos sibi relictos re-
cipiat, statim, vel infra quinque dies ad minus,
circa eos constitutiones contra tales editas serua-
turus. hæc tēnus ibi.

Ex quib; declaratur pulebra difficultas, videlicet,
non esse negligētes, nec velut fautores hēreticorum
puniendos magistratus, qui per quinque dies, differēt
hēreticorum supplicium. nec etiam si differrent per
sex dies, vt in rescripto Innoc. viij. incipien. Dile-
ctus filius. cuius hæc sūt verba: Eisdem officiali-
bus secularibus sub excoicationis pœna, & alijs
censuris Ecclesiasticis. præcipiatis, atque mandatis,
vt infra sex dies, postquam legitime fuerint re-
quisiti, sine aliqua dictorum processuum, per vos
agitorum visionē, sēntentias per vos latas con-
tra huiusmodi hēreticos prōpte exequantur ap-
pellatione remota. hæc ibi.

Quasi tū est, qd facere debeat inquisitor, sicut ordi-
narius. siue delegatus, si videat iudicē secularē, ita
negligentē, vt et post transfactos hos quinque, vel sex
dies absq; legitimo impedimento, non curet hēreti-
cos sibi traditos, vel relictos. vlt. supplicio afficere
dicebat mihi quidā non imperitus posse tunc Inquisi-
torē præcipere iudici seculari, vt cōbustionis, vel
mortis penam exerceat in hēret. sibi assignatos, cū
ea pœna solita sit in tales exerceri; neque propterea
incideret in irregularitatem, sicut Felino placuit in
c. ad abolendam. circa fin. extra de hēret. quæ sequit-
ur Tabienensis in summa verbo, irregularitas, 2. §.
9. nu. 10. & §. 15. nu. 16. & Maiol. lib. 2. de irreg.
6. 10. & pro hac sēntentia facit quod diximus supra

A parte 2. super c. nouimus. de verbor. signif. §. Quam
quam autem.

Ceterū idem Feli. in c. vergentis. de hēret. cum de ea
de difficultate differeret, anceps hæsitauit, et profe-
cto tutum non videtur, vt inquisitor in hoc casu pœ-
nā cōbustionis, aut mortis nominatim exprimeret,
præcipiendo iudici seculari, vt eam imponeret: nam
fortassis in irregularitatem incideret, ob q̄ euitandā
cū consignat hēret. iudici seculari, facit solitam pro-
testationem, de qua in c. nouimus. de verbor. signif.

B Quare omisso hoc modo dicendi, tutius est, ut in ge-
nere iubeat, & præcipiat iudici seculari sub pœna ex-
coicationis, aut alijs censuris, vt sēntentias a se la-
tas executioni mander. hic modus dicendi cōfirmatur
in rescripto Alex. iv. incip. Ad audientiam: cuius
paulo antea mentionē fecimus, item in rescripto Leo-
nis X. incipien. Honestis petentium votis. & hic
modus secure vsurpatur, et sufficit ad euitandā irre-
gularitatem, c. Episc. ne clerici, vel monaci, lib. 6.

Pōt et inquisitor in proposito casu, iungere magi-
stratu seculari sub censuris Ecclesiasticis. ut seruet cō-
stitutiones, & leges contra hēret. editas. & hic mo-
dus præscribitur non obscure ab Inno. iv. in extra-
uag. Ad extirpanda. §. damnatos vero. cuius verbe
paulo antea retulimus in hoc eodem comment. At-
que hi quidem modi tuto seruari possunt.

Quod si nec index secularis induci velit ad puni-
endos hēret. sibi assignatos, ad grauiores pœnas
erit procedendum: quod vt maturius peragatur, se-
nariū inquisitionis erit significandum.

QVAESTIO XXXVII.

An Inquisitor in aliquo casu possit
compescere quæstuarios.

D TRicestima optima quæstio est: Vtrū In-
quisitor possit, & debeat in aliquo casu p-
cedere contra quæstuarios prædicantes.

Respondemus, q̄ sic: vt patet in c. Vi-
officiū, §. cōpescendi. de hēret. l. 6. vbi dicitur sic:
Cōpescendi præterea monitione præmissa pœn-
suram Ecclesiæ. appellatione postposita prædicato-
res quæstuarios (vbi contigerit pro inquisitionis,
seu fidei negotio congregationem fieri, vel alias
eidem negotio quolibet ex hoc impedimentum
aliquod afferri) à prædicationis officio; quod ad
iplos nullatenus pertinet (quorum interest tan-
tum charitativa subsidia suppliciter petere, ac in-
dulgentiam, si forte habent, exponere) liberam
vobis, & singulis vestrum concedimus auctoritate
præsentium facultatem.

Idē habetur per oīa et verbo ad verbum in li-
teris prædictis Apostol. Urbani, Clement. & Ale-
xandri iv. Præcunctis. §. compescendi.

COMMENT. LXXXVI.

FACILIS est huius quæst. tractatio. potest enim
inquisitor procedere contra quæstuarios impo-
nendo illis silentium, ne prædicent, quotiens assen-
sum fidei sunt celebraturi.

Idem